

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA

DĖL ██████████ SKUNDO NR. 4D-2024/2-965
PRIŠ VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJĄ

2025 m.
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė gavo ██████████ (toliau tekste ir citatose – Pareiškėjas) skundą dėl Vilniaus miesto savivaldybės administracijos (toliau ir citatose – Savivaldybė) pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjo prašymus dėl kelio ženklų išmontavimo (toliau – Skundas).

2. Pareiškėjas Skunde nurodo:

2.1. vadovaujantis Savivaldybės vietinės reikšmės kelių sąrašu, Kiškių g. (toliau ir – Gatvė) yra vietinės reikšmės kelias; Kiškių g. yra aklakelis, todėl „[...]“ joje buvo įrengtas kelio ženklas 613 „Aklakelis tiesiai“.

„[...]“. Savivaldybės Komunalinio ūkio departamento Eismo organizavimo skyriaus 2010 m. spalio 5 d. buvo išduotas leidimas Nr. 66/U/I 0 kelio ženklams 303 „Motorinių transporto priemonių eismas draudžiamas“ ir 621 „Gatvės pavadinimas“ (toliau – Kelio ženklai) Gatvėje įrengti (toliau – Leidimas [...]). Kelio ženklai buvo įrengti ir kelis metus riboja transporto priemonių srautą Gatvėje.“

2.2. Pareiškėjas 2024 m. gegužės 7 d. prašymu kreipėsi į Savivaldybės Miesto ūkio ir transporto departamentą nuroydamas, kad 2024 m. gegužės 6 d. važiuodami Kiškių g. pastebėjo, kad nebėra Kelio ženklų, kurie buvo įrengti pagal Leidimą ir suderintą schemą (toliau – Prašymas). Pareiškėjas Prašyme Savivaldybės prašė informuoti, ar „[...]“ minėti Kelio ženklai buvo pašalinti Savivaldybės sprendimu, ar kažkas juos nuėmė savavališkai.“

„Pareiškėjas, negavęs atsakymo į Prašymą [...] 2024 m. liepos 1 d. telefonu kalbėjo su Savivaldybės Infrastruktūros grupės vyr. specialistu ██████████ [toliau ir citatose – Vyr. specialistas].“

Pareiškėjas 2024 m. liepos 2 d. el. paštu gavo Vyr. specialisto raštą (toliau ir citatose – 2024 m. liepos 2 d. raštas), kuriame buvo nurodyta: „[...]“ kaip kalbėjome su Jumis telefonu, teikiu atsakymą el. paštu. Kelio Nr. 303 (Motorinių transporto priemonių eismas draudžiamas) bei kelio Nr. 616 (gatvės pavadinimas) ženklus išmontuoti sprendimą priėmė Savivaldybės administracijos Infrastruktūros grupės vyr. specialistas, darbai atlikti su Savivaldybės žinia. Primename, kad Kiškių g. ir greta esančios gatvės yra bendro naudojimo teritorija. Dėl gatvės nuorodos informuojame, kad šiuo atveju siekiame mažinti vizualinę taršą, o AB „Regitros“ vairavimo egzamine šiuo metu jau yra numatytas privalomas važiavimas naudojant navigacines sistemas.“

2.3. Pareiškėjas 2024 m. liepos 4 d. raštu (toliau tekste ir citatose – Prašymas Nr. 2) pakartotinai kreipėsi į Savivaldybę, prašydamas informuoti: „[...] kas ir kada konkrečiai priėmė sprendimą, apie kurį kalbama 2024 m. liepos 2 d. rašte (toliau – Sprendimas)“; „[...] su kuo ir kaip buvo derinti ženklų išmontavimo darbai [...]“; „[...] vadovaujantis kokiomis teisės aktų nuostatomis ir kokiais motyvais buvo priimtas Sprendimas ir su juo susiję sprendimai“; „[...] kokiū būdu buvo suderintas Sprendimas su tuo, kad pati Savivaldybė yra suderinusi ženklų įrengimą ir nurodo tai, jog Kiškių g. yra aklakelis [...]“; „[...] kodėl iki šiol apie jokią sprendimą ir jo turinį nėra informuoti Kiškių g. gyventojai.“

Skunde Pareiškėjas nurodė, kad (iki Skundo pateikimo Seimo kontrolierei) nėra gavęs atsakymo į Prašymą Nr. 2.

2.4. Savivaldybės Vyr. specialisto sprendimas išmontuoti Kelio ženklus „[...] buvo priimtas be aiškaus teisinio ir faktinio pagrindo, nepranešus Gatvės gyventojams, pažeidžiant Pareiškėjo teisėtus lūkesčius – Pareiškėjas, gavęs Leidimą, išduotą laikantis Savivaldybės nustatytų taisyklių, ir juo vadovaudamasis įrengęs Kelio ženklus, turėjo teisėtą pagrindą tikėtis, kad iš esmės nepasikeitus aplinkybėms, Kelio ženklai išliks. [...]“

„Pašalinus Kelio ženklus, Gatvėje paliktas ženklas 613 „Aklakelis tiesiai“ informuoja vairuotojus apie kelio pabaigą, tačiau nesustabdo nepageidaujamo eismo srauto, kuris trikdo Gatvės gyventojų ramybę ir saugumą. [...]“

Savivaldybės Vyr. specialisto „[...] nurodyti sprendimo pašalinti Kelio ženklus motyvai, apie kuriuos Pareiškėjui tapo žinoma tik iš 2024 m. liepos 2 d. rašto [...] nėra pagrįsti teisės aktais ir nerodo, kaip Kelio ženklų demontavimas prisideda prie saugaus eismo organizavimo [...]. 2024 m. liepos 2 d. rašte pateikiami sprendimo demontuoti Kelio ženklus motyvai – siekis mažinti vizualinę taršą, nenurodant, kokiais kriterijais vadovaujantis Kelio ženklai laikomi tokia tarša, bei „Regitros“ egzaminuose navigacinių sistemų naudojimas – nėra išskirtinės aplinkybės, sudarančios pagrindą priimti sprendimą pašalinti Kelio ženklus, tokiu būdu pakeičiant anksčiau Savivaldybės tuo pačiu klausimu priimtą priešingą sprendimą išduoti Leidimą Kelio ženklu įrengimui.“

Tai, kad Laiške nurodyti Kelio ženklų pašalinimo motyvai nėra realūs, patvirtina aplinkybė, jog gretimoje Žuvėdrų g. analogiški kelio ženklai išliko nepaisant Savivaldybės siekio mažinti vizualinę taršą ir „Regitros“ egzaminuose naudojamas navigacines sistemas [...]“

2.5. Prašymas ir Prašymas Nr. 2 buvo (yra) nagrinėjami nesilaikant teisės aktuose nustatytos tvarkos (Pareiškėjas nebuvo informuotas apie Prašymo, Prašymo Nr. 2 nagrinėjimo termino pratęsimą).

3. Pareiškėjas Seimo kontrolierės prašo:

3.1. Skundą „[...] dėl Savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) pripažinti pagrįstu“;

3.2. „siūlyti Savivaldybei ištaisyti pažeidimus: teisės aktų nustatyta tvarka panaikinti sprendimą pašalinti Kelio ženklus ir iš naujo juos įrengti pagal Pareiškėjui išduotą Leidimą; Pareiškėjui pateikti išsamų bei motyvuotą atsakymą į Paklausimą Nr. 2“;

3.3. „siūlyti Savivaldybės merui imtis veiksmingų priemonių, kad: būtų įvertintas Savivaldybės pareigūnų veikimas (neveikimas) dėl netinkamai vykdomų funkcijų; teikiant atsakymus asmenims būtų laikomasi teisės aktuose nustatytų terminų, asmenims dėl jų skundų nagrinėjimo bei juose nurodytų aplinkybių būtų teikiama išsami, tiksli informacija ir nebūtų pažeidžiamos asmenų teisės į gerą viešąjį administravimą.“

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierė dėl informacijos ir ją patvirtinančių dokumentų gavimo kreipėsi į Savivaldybę.

5. Iš Savivaldybės pateiktos informacijos nustatyta:

5.1. Pareiškėjo Prašymas Savivaldybėje „[...] gautas 2024-05-07, užregistruotas dokumentų valdymo sistemoje „Avilys“ (toliau – DVS „Avilys“), reg. Nr. A50- 19378/24, ir tą pačią dieną perduotas Savivaldybės Infrastruktūros grupei vykdymui. Atsižvelgiant į tai, kad Prašyme klausime buvo prašoma suteikti informaciją „<...> ar minėti Kelio ženklai buvo pašalinti Savivaldybės sprendimu ar kažkas juos nuėmė savavališkai <...>“, Savivaldybės specialistams surinkus reikiamą informaciją apie išmontuotus Kelio ženklus, Pareiškėjas buvo informuotas telefonu 2024-07-01 bei el. paštu 2024-07-02 [2024 m. liepos 2 d. raštas].“

„Vadovaujantis Vilniaus miesto savivaldybės veiklos dokumentų valdymo ir klientų aptarnavimo reglamento, patvirtinto Savivaldybės administracijos direktoriaus 2023 m. sausio 24 d. įsakymu Nr. 40-28/23 „Dėl Vilniaus miesto savivaldybės veiklos dokumentų valdymo ir klientų aptarnavimo reglamento tvirtinimo“, 61 punktu, Savivaldybėje oficialiai gautais ir siunčiamaisiais dokumentais pripažįstami tik tie dokumentai, kurie šio Reglamento nustatyta tvarka yra užregistruoti Klientų aptarnavimo poskyryje arba Savivaldybės struktūriniame padalinyje, kuriam suteikta dokumentų registratoriaus teisė DVS „Avilys“. Atsižvelgiant į tai, atsakymas el. paštu [2024 m. liepos 2 d. raštas] nėra laikomas oficialiu Savivaldybės atsakymu.“

Pareiškėjui oficialus atsakymas į Prašymą pateiktas 2024 m. rugsėjo 26 d. raštu Nr. A51-138261/24(2.9.3.1E-INF) (toliau ir citatose – 2024 m. rugsėjo 26 d. raštas), kuriuo Pareiškėjas buvo informuotas:

„Atsiprašome, tačiau dėl didelių fizinių ir juridinių asmenų prašymų, pasiūlymų ir nusiskundimų kiekio, žmogiškųjų resursų trūkumo, dėl atliekamų apžiūrų ir eismo analizės kartais atsakymai pareiškėjus pasiekia pavėluotai.

Savivaldybės tarybos sprendimu Nr. 1-1424 „Dėl Vilniaus miesto savivaldybės vietinės reikšmės kelių sąrašo tvirtinimo“ patvirtintas Savivaldybės prižiūrimos gatvės. Kiškių gatvė patenka į šį sąrašą.

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio [...] 3 papunktyje numatytas, savivaldybei nuosavybės teise priklausančios žemės ir kito turto valdymas, naudojimas ir disponavimas, o to paties straipsnio 32 papunktyje numatyta, savivaldybių vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūra, taisymas, tiesimas ir saugaus eismo organizavimas. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos kelių įstatymo 4 straipsnio 3 punktu, Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 10 straipsnio 8 dalimi ir 11 straipsnio 1, 2, 7 dalimis bei Techninių eismo reguliavimo priemonių įrengimo ir jų priežiūros Vilniaus mieste tvarkos aprašu (patvirtintu Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2009 m. spalio 15 d. įsakymu Nr. 30-1783 „Dėl Techninių eismo reguliavimo priemonių įrengimo ir jų priežiūros Vilniaus mieste tvarkos aprašo tvirtinimo“) ir kitais teisės aktais, Savivaldybė atlieka priskirtas funkcijas, t. y. įrengia ir (ar) išduoda leidimus įrengti technines eismo reguliavimo priemones (dviračių stovus, kelio ženklus, ženklinimą, stulpelius, kelio atitvarus, šviesoforus ir kt.) bendro naudojimo teritorijose, gatvėse ir kituose viešo naudojimo keliuose.

Kelio ženklų įrengimą/išmontavimą pagal Lietuvos Respublikos kelių įstatymą iki 2023 m. sausio 1 d. privaloma buvo suderinti su policija. Po 2023 m. sausio 1 d. eismo priemonių (tame tarpe ir kelio ženklų) įrengimo/išmontavimo nebereikia derinti su policija. Atsižvelgus į teisės aktus buvo priimtas sprendimas bendro naudojimo Kiškių g. išmontuoti

Kelio ženklus „Motorinių transporto priemonių eismas draudžiamas“ (KET Nr. 303) ir „Gatvės pavadinimas“ (KET Nr. 617). Pagal parengtą schemą buvo atlikti Kelio ženklų išmontavimo darbai (Einpix užduoties ID: 746512). Kelio ženklas „Aklakelis“ (KET Nr. 611), informuojantis apie kelio pabaigą, Kiškių g. nebuvo išmontuotas.“

Pareiškėjo Prašymas Nr. 2 Savivaldybėje „[...] gautas 2024-07-04, užregistruotas DVS „Avilyš“, reg. Nr. A50-27498/24, ir tą pačią dieną perduotas Savivaldybės Infrastruktūros grupei vykdymui.“ Atsakymas Pareiškėjui į Prašymą Nr. 2 pateiktas pirmiau minėtu Savivaldybės 2024 m. rugsėjo 26 d. raštu.

„Atsakymai į Pareiškėjo paklausimus [Prašymą ir Prašymą Nr. 2] buvo pateikti pavėluotai dėl labai didelio gyventojų ir juridinių asmenų prašymų, pasiūlymų, nusiskundimų kiekio, žmogiškųjų resursų trūkumo, atliekamų teritorijos apžiūrų ir eismo analizės. Savivaldybės darbuotojai deda visas pastangas, kad prašymai būtų tinkamai išnagrinėti, o atsakymai interesantus pasiektų laiku. Šiuo atveju dėl tų pačių priežasčių apie nagrinėjimo terminų pratęsimą Pareiškėjas papildomai nebuvo informuotas, tačiau vėlavimo priežastys buvo nurodytos jam pateiktame 2024 m. rugsėjo 26 d. rašte.“

5.2. „Vadovaujantis Lietuvos Respublikos kelių įstatymo 13 straipsnio 1 dalies (2008-12-01 redakcijos) nuostatomis klausimas dėl kelio ženklų įrengimo Kiškių g. buvo sprendžiamas 2010 m., nagrinėjant Pareiškėjo 2010-09-10 prašymą [...] [toliau ir citatose – 2010 m. rugsėjo 10 d. prašymas]. 2010 m. rugsėjo 10 d. prašymo nagrinėjimo metu Savivaldybės specialistams nuvykus į projektuojamą kelio ženklų įrengimo vietą buvo nustatyta, kad nurodytoje vietoje jau yra savavališkai įrengti kelio ženklai Nr. 303 „Motorinių transporto priemonių eismas draudžiamas“ ir Nr. 621 „Gatvės pavadinimas“ su namų numeriais 7, 9. Pareiškėjas buvo informuotas, kad nelegaliai įrengti kelio ženklai neatitinka teisės aktų reikalavimų, t. y. įrengti ne pagal standartus LST 1335:1994 „Kelio ženklai“, LST 1335/1K, LST 1405:1995 „Kelio ženklų ir šviesoforų naudojimas“. Pareiškėjui pasiūlyta įrengti teisės aktų reikalavimus atitinkančius kelio ženklus pagal nustatyta tvarka su policija suderintą ir pridedamą schemą Nr. 66/U/10. Taip pat nurodyta, kad įrengus kelio ženklus, įrengimo darbus būtina priduoti Savivaldybės Eismo organizavimo skyriui, grąžinant leidimo šaknelę, o ne pagal išduotą schemą įrengti kelio ženklai bus išmontuoti ir pakartotinai leidimas ženklų įrengimui nebus išduodamas.

2024-03-24 Savivaldybėje gautas asmenų skundas dėl perteklinių eismo ribojimų bendrojo naudojimo teritorijoje Kiškių gatvėje, kuris buvo perduotas nagrinėti Savivaldybės Infrastruktūros grupės, Miesto aplinkos skyriaus ir Antakalnio seniūnijos specialistams. Skundo nagrinėjimo metu nustatyta, kad nurodyta vieta yra valstybinėje žemėje (bendrojo naudojimo teritorijoje), todėl yra skirta visų gyventojų ar miesto svečių bei specialiųjų tarnybų transporto priemonių (policijos, greitosios medicinos pagalbos, priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo tarnybos, dujų avarinės tarnybos ir kt.) privažiavimui prie pastatų. Atsižvelgiant į tai, vadovaujantis Lietuvos Respublikos kelių įstatymo 13 straipsnio 1 dalimi („Techninės eismo reguliavimo valstybinės reikšmės keliuose priemonės, suderinusios su akcine bendrove Lietuvos automobilių kelių direkcija, kituose keliuose – su savivaldybės institucija, jos įgaliota įstaiga ar įmone, įrengia kelius prižiūrinčios įmonės“), Kelių eismo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. 1950 „Dėl Kelių eismo taisyklių patvirtinimo“, (toliau – Kelių eismo taisyklės) 6 punktu („Kiekvienas eismo dalyvis turi teisę naudotis keliais, laikydamasis Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo ir kitų įstatymų, Taisyklių ir kitų teisės aktų nustatytų reikalavimų, tvarkos ir apribojimų“), Techninių eismo reguliavimo priemonių įrengimo ir jų priežiūros Vilniaus mieste tvarkos aprašo, patvirtinto Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2009 m. spalio 15 d. įsakymu Nr. 30-1783 „Dėl Techninių eismo reguliavimo priemonių įrengimo ir jų priežiūros Vilniaus mieste tvarkos aprašo tvirtinimo“, 2 ir 43 punktais, 2024-04-24 buvo priimtas sprendimas išmontuoti draudžiamąjį kelio ženklą Nr. 303 „Motorinių transporto priemonių eismas draudžiamas“ bei Kelio ženklų įrengimo ir vertikaliojo ženklinimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos

Respublikos susisiekimo ministro 2012 m. sausio 31 d. įsakymu Nr. 3-83 „Dėl Kelio ženklų įrengimo ir vertikaliojo ženklinimo taisyklių patvirtinimo“, (toliau – KŽIT) reikalavimų neatitinkantį informacinį kelio ženklą Nr. 616 „Gatvės pavadinimas“. Kelio ženklai išmontuoti 2024-05-06.“

„Teisės aktais Savivaldybei nenustatyta pareiga apie visus eismo organizavimo pakeitimus informuoti gyventojus. Vadovaujantis Kelių eismo taisyklių 8 punktu eismo dalyviai privalo vadovautis įrengtais jiems skirtais kelio ženklais.“

5.3. „Klausimas dėl Žuvėdrų g. įrengtų kelio ženklų Nr. 303 „Motorinių transporto priemonių eismas draudžiamas“ ir Nr. 616 „Gatvės pavadinimas“ iki Pareiškėjo 2024-09-19 pranešimo, reg. Nr. A50-37148/24, prie kurio buvo pridėta Žuvėdros g. įrengtų kelio ženklų nuotrauka, Savivaldybės administracijoje nebuvo nagrinėtas.“

„Atkreipiame dėmesį, kad Savivaldybei perėjus prie sprendinių kuo mažiau statyti perteklines technines eismo reguliavimo priemones (kelio ženklų atramas, stulpelius, atitvarus ir pan.), kurios teršia aplinką, tokių priemonių yra atsisakoma.“

„[...] Savivaldybėje palaipsniui mažinamas perteklinių techninių eismo reguliavimo priemonių bei perteklinių eismo ribojimų skaičius. Savivaldybės specialistai pagal gaunamus pranešimus iš gyventojų periodiškai atlieka teritorijos apžiūras, kurių metu identifikuojamos perteklinių techninių eismo reguliavimo priemonių įrengimo vietos ir sprendžiama dėl jų būtinumo.“

5.4. Savivaldybė išnagrinėjo Pareiškėjo 2024 m. rugsėjo 19 d. pranešimą (reg. Nr. A50-37148/24) ir 2024 m. spalio 11 d. pranešimą, reg. Nr. A50-40161/24, į kuriuos atsakyta Savivaldybės 2024 m. lapkričio 13 d. raštu Nr. A51-165720/24(3.3.2.26E-INF) (toliau ir citatose – 2024 m. lapkričio 13 d. raštas).

Pareiškėjo 2024 m. rugsėjo 19 d. pranešimo ir 2024 m. spalio 11 d. pranešimo „[...] nagrinėjimo metu Savivaldybės specialistai patikrino nurodytas vietas Žuvėdrų g. (ties sankryža su Antano Terlecko g.) ir Meškeriojų g. (ties sankryža su Svajonių g.). Nustačius, kad draudžiamieji kelio ženklai Nr. 303 „Motorinių transporto priemonių eismas draudžiamas“ įrengti bendrojo naudojimo teritorijoje, vadovaujantis Techninių eismo reguliavimo priemonių įrengimo ir jų priežiūros Vilniaus mieste tvarkos aprašo, patvirtinto Savivaldybės administracijos direktoriaus 2009 m. spalio 15 d. įsakymu Nr. 30-1783 [...], 2 ir 43 punktais, buvo priimtas sprendimas išmontuoti draudžiamuosius kelio ženklus. Kelio ženklai buvo išmontuoti 2025-01-10. Analogiškai, kaip ir Kiškių g., Žuvėdrų g. vietoj draudžiamąjo kelio ženklo įrengtas naujas informacinis kelio ženklas Nr. 611 „Aklakelis“, informuojantis eismo dalyvius, kad keliu ištaisai važiuoti neįmanoma (jis baigiasi aklaviete). Meškeriojų g. paliktas esamas kelio ženklas Nr. 611 „Aklakelis“.

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

6. Lietuvos Respublikos įstatymai

6.1. *Seimo kontrolierių įstatymo 12 straipsnio „Seimo kontrolierių tiriami skundai“ 1 dalis* – „Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje“.

6.2. *Vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnis „Savivaldybių funkcijos“* – „Savarankiškosios (Konstitucijos ir įstatymų nustatytos (priskirtos)) savivaldybių funkcijos: [...] 32) savivaldybių vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūra, taisyimas, tiesimas ir saugaus eismo organizavimas.“

6.3. *Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 10 straipsnio „Eismo saugumo užtikrinimas“ 8 dalis* – „Užtikrinamas eismo saugumą, savivaldybės meras arba jo įgaliotas savivaldybės administracijos direktorius: [...] 3) sprendžia eismo organizavimo klausimus miestų ir kaimų gyvenamosiose vietovėse, vietinės reikšmės keliuose.“

6.4. Kelių įstatymo:

4 straipsnio „Kelių suskirstymas pagal nuosavybės formas“ 3 dalis – „Vietinės reikšmės viešieji keliai ir gatvės nuosavybės teise priklauso savivaldybėms, o vidaus keliai – valstybei, savivaldybėms, kitiems juridiniams ir (ar) fiziniams asmenims.“

13 straipsnio „Darbų vykdymas keliuose ir jų apsaugos zonos“ (redakcija, galiojusi nuo 2022 m. birželio 1 d. iki 2023 m. sausio 1 d.) 1 dalis – „[...] Techninės eismo reguliavimo priemonės, suderinusios su policija, įrengia kelius prižiūrinčios įmonės.“

13 straipsnio „Darbų vykdymas keliuose ir jų apsaugos zonos“ 1 dalis – „[...] Techninės eismo reguliavimo valstybinės reikšmės keliuose priemonės, suderinusios su akcine bendrove Lietuvos automobilių kelių direkcija, kituose keliuose – su savivaldybės institucija, jos įgaliota įstaiga ar įmone, įrengia kelius prižiūrinčios įmonės.“

6.5. Viešojo administravimo įstatymo:

3 straipsnis „Viešojo administravimo principai“ – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujami šiais principais: [...] 5) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį.“

10 straipsnis „Administracinių sprendimų priėmimas“:

4 dalis – „Viešojo administravimo subjektas administracinį sprendimą dėl asmens prašymo ar skundo turi priimti per 20 darbo dienų nuo tokio prašymo ar skundo gavimo dienos. Jeigu prašymas ar skundas gautas po darbo valandų, poilsio ar šventės dieną, jo gavimo diena laikoma po jos einanti darbo diena. Kai dėl objektyvių priežasčių per šį terminą administracinis sprendimas negali būti priimtas, viešojo administravimo subjektas šį terminą gali pratęsti ne ilgiau kaip 10 darbo dienų. Asmeniui apie tokį termino pratęsimą per 5 darbo dienas nuo sprendimo pratęsti terminą priėmimo dienos pranešama raštu ir nurodomos pratęsimo priežastys.“

5 dalis – „Administraciniame sprendime turi būti nurodyta: [...] 5) administracinio sprendimo teisinis ir faktinis pagrindas ar kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės; 6) administracinio sprendimo motyvai; 7) administracinio sprendimo apskundimo tvarka, nurodant konkrečią skundą nagrinėjančią instituciją ar įstaigą, skundo padavimo terminą ir teisės aktą, reglamentuojantį apskundimo tvarką; [...]“

6.6. Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnis „Teisėkūros principai“ 2 dalis – „Teisėkūroje vadovaujama šiais principais: [...] 6) aiškumo, reiškiančiu, kad teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti logiškas, nuoseklus, glaustas, suprantamas, tikslus, aiškus ir nedviprasmiškas; 7) sistemiškumo, reiškiančiu, kad teisės normos turi derėti tarpusavyje, žemesnės teisinės galios teisės aktai neturi prieštarauti aukštesnės teisinės galios teisės aktams, įstatymo įgyvendinamieji teisės aktai turi būti rengiami ir priimami taip, kad įsigaliojūt kartu su įstatymu ar atskiromis jo nuostatomis, kurias šie teisės aktai įgyvendina.“

7. Kiti teisės aktai

7.1. Kelių eismo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. 1950 „Dėl Kelių eismo taisyklių patvirtinimo“, (toliau – Kelių eismo taisyklės) 6 punktas – „Kiekvienas eismo dalyvis turi teisę naudotis keliais, laikydamasis Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo ir kitų įstatymų, Taisyklių ir kitų teisės aktų nustatytų reikalavimų, tvarkos ir apribojimų.“

7.2. Kelio ženklų įrengimo ir vertikaliojo ženklinimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2012 m. sausio 31 d. įsakymu Nr. 3-83 „Dėl Kelio ženklų įrengimo ir vertikaliojo ženklinimo taisyklių patvirtinimo“ (įsigaliojo nuo 2012 m. gegužės 1 d.) (toliau – KŽ[T]: 7.2. Kelio ženklų įrengimo ir vertikaliojo ženklinimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2012 m. sausio 31 d. įsakymu Nr. 3-83 „Dėl Kelio ženklų įrengimo ir vertikaliojo ženklinimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – KŽ[T):

7 punktas – „Organizuodamas eismą kelių (gatvių) ruožuose, sankryžose, įrengdamas kelio ženklus ir vertikalųjį ženklinimą kelio savininkas ir (ar) valdytojas (toliau – kelio valdytojas) privalo: 7.1. užtikrinti, kad būtų laikomasi kelio ženklų įrengimo ir vertikaliojo ženklinimo naudojimo proporcingumo, vengti eismo organizavimo priemonių pertekliaus; eismo organizavimo priemonės turi būti naudojamos pagal paskirtį, kad nedidėtų miesto vizualinė tarša, kuri atitrauktų transporto priemonių vairuotojų dėmesį nuo eismo situacijos stebėjimo ir transporto priemonės valdymo, kas nepriimtina saugaus eismo požiūriu; 7.2. naudoti tokias technines eismo organizavimo priemones, kad eismo organizavimas būtų tinkamas, aiškus, vienodai suprantamas visiems eismo dalyviams ir neklaidintų jų; 7.3. įvertinti toje eismo situacijoje taikytinas Kelių eismo taisyklių nuostatas, kelio ženklų reikalavimus, galiojimo zoną ir kt.; 7.4. užtikrinti, kad kelio ženklai būtų pritvirtinti taip, kad kelio ženklų plokštuma nepasisuktų dėl oro ar kitų veiksnių.“

100 punktas – „Draudžiamieji ženklai naudojami eismui uždrausti ir apriboti arba tiems draudimams (apribojimams) panaikinti. Draudžiamieji ženklai gali būti naudojami tik tada, kai jie yra būtini saugiam eismui organizuoti arba aplinkai apsaugoti. Neturi būti naudojami ženklai, kurie nepagrįstai draustų ar apribotų eismą.“

7.3. *Techninių eismo reguliavimo priemonių įrengimo ir jų priežiūros Vilniaus mieste tvarkos aprašo, patvirtinto Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2009 m. spalio 15 d. įsakymu Nr. 30-1783 „Dėl Techninių eismo reguliavimo priemonių įrengimo ir jų priežiūros Vilniaus mieste tvarkos aprašo tvirtinimo“* (toliau – Techninių eismo reguliavimo priemonių įrengimo ir jų priežiūros aprašas):

2 punktas – „Techninių eismo reguliavimo priemonių įrengimą ir priežiūrą Vilniaus miesto savivaldybės teritorijos gatvėse vykdo Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Komunalinio ūkio departamento Eismo organizavimo skyrius.“

5 punktas – „Vilniaus miesto savivaldybės teritorijos gatvėse ar bendrojo naudojimo teritorijose, kuriose žemės sklypai nesuformuoti, techninių eismo reguliavimo priemonių įrengimo schema ar projektas turi būti suderintas su Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Eismo organizavimo skyriumi ir Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Kelių policijos valdyba, išskyrus 9 punkte nustatytas vietas. Techninių eismo reguliavimo priemonių įrengimo schema ar projektas turi būti suderintas tik su Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Kelių policijos valdyba 9 punkte nustatytose vietose.“

11 punktas – „Fiziniai ir juridiniai asmenys, pageidaujantys savo lėšomis įsirengti laikinas ar stacionarias technines eismo reguliavimo priemones bendro naudojimo teritorijoje, privalo parengti eismo organizavimo pakeitimo projektą, jį suderinti nustatyta tvarka ir gauti leidimą iš Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Komunalinio ūkio departamento Eismo organizavimo skyrius.“

12 punktas – „Fiziniai ir juridiniai asmenys bendro naudojimo teritorijoje savo lėšomis pagal išduotą ir suderintą su Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Komunalinio ūkio departamento Eismo organizavimo skyriumi ir Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Kelių policijos valdyba schemą gali įsirengti tik šias stacionarias technines eismo reguliavimo priemones: greičio mažinimo kalnelius, įvairių rūšių atšvaitus, specializuotas automobilių ir dviračių stovėjimo vietų priemones, kelio ženklus. Kitoms priemonėms būtina gauti ir įrengimo technines sąlygas (pavyzdžiui, šviesoforai ir kt.).“

43 punktas – „Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Komunalinio ūkio departamento Eismo organizavimo skyrius administruoja ir vykdo kelio ženklų priežiūrą ir įrengimą, atsižvelgdamas į fizinių ir juridinių asmenų prašymus ar skundus, vertina kelio ženklų įrengimo įtaką eismo situacijai ir susisiekimo sistemai, esant būtinybei atlieka kelio ženklų ir eismo situacijos patikrinimą vietoje.“

44 punktas – „Kiekvienos savaitės antradienį ar kitą pasirinktą dieną Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Komunalinio ūkio departamento Eismo organizavimo skyrius

rengia pasitarimus kartu su Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Kelių policijos valdyba dėl eismo organizavimo Vilniaus mieste, derina eismo organizavimo pakeitimo projektus ir schemas, išduoda leidimus fiziniams ir juridiniams asmenims dėl laikinų ar stacionarių kelio ženklų įsirengimo.“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

8. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika:

8.1. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje, taikant Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo normas (pritarta Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų 2016 m. birželio 1 d. pasitarime), konstatuojama:

- „[...] Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnyje numatytais principais yra grindžiamas geras viešasis administravimas (šiuo aspektu žr. 2012 m. balandžio 30 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A492-1978/2012). [...] Gero administravimo principas įtvirtintas Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika, taikant Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo normas svarbiausiuose nacionalinio lygmens (Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 str. 3 d.) bei tarptautiniuose dokumentuose (Europos Sąjungos Pagrindinių teisių chartijos 41 str. ir kt.). [...] Nepaisant to, kad Viešojo administravimo įstatyme gero administravimo principas tiesiogiai nėra įtvirtintas, jis Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje išvedamas iš Konstitucijos nuostatų. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms. Viešojo administravimo subjektas yra saistomas *inter alia* gero administravimo principo, kuriuo įgyvendinama Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta nuostata, jog visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, reikalavimų (2015 m. liepos 9 d. išplėstinės teisėjų kolegijos nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1245-662/2015).“

- „Kita vertus [...] savivaldybės [...] yra saistomos skaidrumo principo. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2008 m. sausio 22 d. nutarime konstatavo, jog visuotinai pripažįstama, kad skaidrumas, kaip viešosios valdžios institucijų ir pareigūnų veiklos principas, suponuoja informacijos sklaidą ir komunikavimą, atvirumą ir viešumą (tiek, kiek tai nekenkia kitoms teisės saugomoms vertybėms), atskaitingumą atitinkamai bendruomenei ir sprendimus priimančių pareigūnų atsakomybę už tuos sprendimus, taip pat tai, kad priimami sprendimai turi būti pagrįsti, aiškūs, kad juos, iškilus reikalui, būtų galima racionaliai motyvuoti; kiti asmenys turi turėti galimybę tuos sprendimus nustatytą tvarka ginčyti. [...]“

8.2. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. spalio 8 d. sprendime (administracinė byla Nr. A602-1189/2013) konstatuota: „[...] viešojo administravimo subjektui nustatomi procedūriniai terminai sprendimo priėmimui, tokie terminai yra skirti užtikrinti, kad administracinis procesas nebūtų pernelyg užtęsimas, o viešojo administravimo subjektai įvykdytų jiems pavestą kompetenciją.“

8.3. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. gruodžio 20 d. nutartyje (administracinė byla Nr. I-14-502/2018) konstatuota:

„Teisėtų lūkesčių apsauga, teisinis tikrumas ir teisinis saugumas yra neatsiejami teisinės valstybės principo elementai; šie konstituciniai principai suponuoja valstybės pareigą užtikrinti teisinio reguliavimo tikrumą ir stabilumą, apsaugoti asmenų teises, gerbti teisėtus interesus ir teisėtus lūkesčius, vykdyti priimtus įsipareigojimus asmeniui; asmenys turi teisę pagrįstai tikėtis, kad jų pagal galiojančius įstatymus ar kitus teisės aktus, neprieštaraujančius Konstitucijai, įgytos teisės bus išlaikytos nustatyta laiką ir galės būti realiai įgyvendinamos; [...]; neužtikrinus asmens teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio tikrumo ir teisinio saugumo, nebūtų užtikrintas asmens pasitikėjimas valstybe ir teise (Konstitucinio Teismo 2013 m. vasario 15 d. nutarimas). [...]“

Tyrimo išvados

9. Atsižvelgiant į tyrimo metu analizuotą informaciją, teisinį reglamentavimą, išvados bus pateikiamos išskiriant šias dalis:

9.1. dėl Savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant Pareiškėjo prašymus dėl kelio ženklų išmontavimo;

9.2. dėl teisinio reglamentavimo tobulinimo.

Dėl Savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant Pareiškėjo prašymus dėl kelio ženklų išmontavimo

10. Apibendrinus Skundo tyrimo metu gautą informaciją, teisės aktų nuostatas, pacituotas pažymos 6–7 punktuose, teismų praktiką (pažymos 8 punktą), susijusias su Savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmais (neveikimu), nagrinėjant Pareiškėjo prašymus dėl kelio ženklų išmontavimo, konstatuotina:

10.1. Seimo kontrolieriai, vadovaujantis Seimo kontrolierių įstatymo 12 straipsnio 1 dalimi, tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje (pažymos 6.1 papunktis);

10.2. viena iš savarankiškųjų (įstatymų nustatytų (priskirtų)) savivaldybės funkcijų, vadovaujantis Vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 32 dalimi, yra saugaus eismo organizavimas (pažymos 6.2 papunktis). Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 10 straipsnio 8 dalies 3 punktą nustato, kad savivaldybės meras arba jo įgaliotas savivaldybės administracijos direktorius, užtikrindamas eismo saugumą, sprendžia eismo organizavimo klausimus miestų ir kaimų gyvenamosiose vietovėse, vietinės reikšmės keliuose (pažymos 6.3 papunktis). Kelių įstatymo 4 straipsnio 3 dalis reglamentuoja, kad vietinės reikšmės viešieji keliai ir gatvės nuosavybės teise priklauso savivaldybėms. Pagal Kelių įstatymo 13 straipsnio 1 dalį, technines eismo reguliavimo vietinės reikšmės keliuose priemonės, suderinusios su savivaldybės institucija, jos įgaliota įstaiga ar įmone, įrengia kelius prižiūrinčios įmonės (pažymos 6.4 papunktis).

KŽIT 7 punkte numatyta, kad organizuodamas eismą kelių (gatvių) ruožuose, sankryžose, įrengdamas kelio ženklus ir vertikalųjį ženklinimą kelio savininkas, be kita ko, privalo: užtikrinti, kad būtų laikomasi kelio ženklų įrengimo ir vertikaliojo ženklinimo naudojimo proporcingumo, vengti eismo organizavimo priemonių pertekliaus; eismo organizavimo priemonės turi būti naudojamos pagal paskirtį, kad nedidėtų miesto vizualinė tarša, kuri atitrauktų transporto priemonių vairuotojų dėmesį nuo eismo situacijos stebėjimo ir transporto priemonės valdymo, kas nepriimtina saugaus eismo požiūriu; įvertinti toje eismo situacijoje taikytinas Kelių eismo taisyklių nuostatas, kelio ženklų reikalavimus, galiojimo zoną ir kt. Vadovaujantis KŽIT 100 punkto nuostatomis, draudžiamieji ženklai gali būti naudojami tik tada, kai jie yra būtini saugiam eismui organizuoti arba aplinkai apsaugoti; neturi būti naudojami ženklai, kurie nepagrįstai draustų ar apribotų eismą (pažymos 7.2 papunktis).

Pagal Techninių eismo reguliavimo priemonių įrengimo ir jų priežiūros aprašo 2 ir 43 punktus, Savivaldybės administracijos Komunalinio ūkio departamento Eismo organizavimo skyrius (toliau – Eismo organizavimo skyrius) techninių eismo reguliavimo priemonių įrengimą ir priežiūrą Savivaldybės teritorijos gatvėse vykdo atsižvelgdamas į fizinių ir juridinių asmenų prašymus ar skundus, įvertinęs kelio ženklų įrengimo įtaką eismo situacijai ir susisiekimo sistemai (pažymos 7.3 papunktis).

Taigi, Savivaldybė, vadovaudamasi pirmiau cituotų teisės aktų nuostatomis, atlieka saugaus eismo organizavimo funkciją. Įgyvendinama šią funkciją Savivaldybė įrengia ir (ar) išduoda leidimus įrengti technines eismo reguliavimo priemones (dviračių stovus, kelio

ženklus, ženklinimą, stulpelius, kelio atitvarus, šviesoforus ir kt.) bendrojo naudojimo teritorijose, gatvėse, vietinės reikšmės keliuose, kad užtikrintų eismo saugumą.

Skundo tyrimo metu Savivaldybė nurodė, kad Savivaldybėje 2024 m. kovo 24 d. buvo gautas asmenų skundas „dėl perteklinių eismo ribojimų bendrojo naudojimo teritorijoje Kiškių gatvėje“, kurį nagrinėjant buvo nustatyta, jog „nurodyta vieta yra valstybinėje žemėje (bendrojo naudojimo teritorijoje), todėl yra skirta visų gyventojų ar miesto svečių bei specialiųjų tarnybų transporto priemonių (policijos, greitosios medicinos pagalbos, priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo tarnybos, dujų avarinės tarnybos ir kt.) privažiavimui prie pastatų“. Savivaldybės Eismo organizavimo skyrius, vadovaudamasis Kelių įstatymo 13 straipsnio 1 dalies, Kelių eismo taisyklių 6 punkto, Techninių eismo reguliavimo priemonių įrengimo ir jų priežiūros aprašo 2 ir 43 punktų nuostatomis, 2024 m. balandžio 24 d. priėmė sprendimą Kiškių gatvėje išmontuoti draudžiamąjį Kelio ženklą (pažymos 5.2 papunktis). Pažymėtina, kad Savivaldybė, atsižvelgusi į Pareiškėjo 2024 m. rugsėjo 19 d. ir 2024 m. spalio 11 d. pranešimuose pateiktą informaciją dėl kelio ženklų Nr. 303 „Motorinių transporto priemonių eismas draudžiamas“ ir Nr. 616 „Gatvės pavadinimas“, įrengtų Žuvėdrų gatvėje, patikrino nurodytas vietas Žuvėdrų gatvėje ir taip pat priėmė sprendimą išmontuoti draudžiamuosius kelio ženklus (kelio ženklai išmontuoti 2025 m. sausio 10 d.) (pažymos 5.3, 5.4 papunkčiai).

Įvertinus, tai, kas pirmiau išdėstyta, pažymėtina, kad Savivaldybė, įgyvendindama saugaus eismo organizavimo funkciją, ėmėsi veiksmų pagal nustatytą kompetenciją, t. y. nagrinėjo asmenų, taip pat ir Pareiškėjo, pranešimus (prašymus) dėl kelio ženklų, įrengtų Kiškių ir Žuvėdrų gatvėse, ir, atsižvelgusi į juose pateiktą informaciją, bei patikrinusi nurodytas aplinkybes, priėmė tam tikrus sprendimus dėl kelio ženklų išmontavimo bei juos išmontavo.

10.3. Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 4 dalis reglamentuoja, kad viešojo administravimo subjektas administracinį sprendimą dėl asmens prašymo ar skundo turi priimti per 20 darbo dienų nuo tokio prašymo ar skundo gavimo dienos; dėl objektyvių priežasčių 20 darbo dienų terminas viešojo administravimo subjekto sprendimu gali būti pratęsiamas (ne ilgiau kaip 10 darbo dienų), apie tai informuojant asmenį, pateikusi skundą, bei nurodant termino pratęsimo priežastis (pažymos 6.5 papunktis).

Savivaldybėje Pareiškėjo Prašymas užregistruotas 2024 m. gegužės 7 d., o Prašymas Nr. 2 – 2024 m. liepos 4 d. Savivaldybė atsakymą į Pareiškėjo Prašymą ir Prašymą Nr. 2 pateikė 2024 m. rugsėjo 26 d. raštu (pažymos 5.1 papunktis).

Skundo tyrimo metu Savivaldybė nurodė, kad Pareiškėjas nebuvo informuotas apie jo Prašymo ir Prašymo Nr. 2 nagrinėjimo termino pratęsimus. Savivaldybė pažymėjo, kad atsakymai į Pareiškėjo Prašymą ir Prašymą Nr. 2 buvo pateikti pavėluotai bei Pareiškėjas nebuvo informuotas apie šių prašymų nagrinėjimo terminų pratęsimą dėl labai didelio gyventojų ir juridinių asmenų prašymų, pasiūlymų, nusiskundimų skaičiaus, žmogiškųjų išteklių trūkumo, atliekamų teritorijos apžiūrų ir eismo analizės (pažymos 5.1 papunktis).

Įvertinus tai, kas pirmiau išdėstyta, konstatuotina, kad Savivaldybė Pareiškėjo Prašymo ir Prašymo Nr. 2 nagrinėjimo metu nesivadovavo Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 4 dalies nuostatomis, nes: atsakymą į Pareiškėjo Prašymą Savivaldybė pateikė praėjus daugiau nei 4 mėnesiams, o į Prašymą Nr. 2 – daugiau nei 2 mėnesiams nuo šių prašymų gavimo Savivaldybėje, nors turėjo pateikti per 20 darbo dienų; Pareiškėjas nebuvo informuotas apie Prašymo ir Prašymo Nr. 2 nagrinėjimo terminų pratęsimą.

Seimo kontrolierė atkreipia Savivaldybės dėmesį į tai, kad viešojo administravimo subjektui nustatyti procedūriniai terminai yra skirti užtikrinti, kad administracinis procesas nebūtų pernelyg užtęsiamas, o viešojo administravimo subjektai įvykdytų jiems pavestą kompetenciją. Pažymėtina tai, kad asmenys, besikreipiantys į viešojo administravimo subjektą, pagrįstai tikisi, jog atsakymai jiems bus pateikti per teisės aktuose nustatytus prašymų (skundų) nagrinėjimo terminus, todėl pirmiau minėti viešojo administravimo

subjekto veiksmai nedera su gero administravimo principu, kuriuo įgyvendinama Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalies nuostata, jog visos valdžios įstaigos tamauja žmonėms (pažymos 8.2 papunktis).

10.4. Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 5 dalies 5, 6, 7 punktai nustato, kad administraciniame sprendime turi būti nurodyta: administracinio sprendimo teisinis ir faktinis pagrindas ar kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės; administracinio sprendimo motyvai; administracinio sprendimo apskundimo tvarka, nurodant konkrečią skundą nagrinėjančią instituciją ar įstaigą, skundo padavimo terminą ir teisės aktą, reglamentuojantį apskundimo tvarką. Savivaldybė, nagrinėdama asmenų prašymus (skundus), taip pat privalo vadovautis Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 5 punkte įtvirtintu išsamumo principu, reiškiančiu, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį (pažymos 6.5 papunktis).

Pareiškėjas Savivaldybei pateiktame Prašyme prašė suteikti informaciją, ar Kelio ženklai, kurie buvo įrengti Kiškių gatvėje, pašalinti Savivaldybės sprendimu (pažymos 2.2 papunktis); Prašyme Nr. 2 prašė suteikti informaciją: kas, kada, kokiais teisės aktais vadovaujantis, „kokiais motyvais“ priėmė sprendimą dėl Kelio ženklų išmontavimo Kiškių gatvėje; „su kuo ir kaip buvo derinti [Kelio] ženklų išmontavimo darbai [...]“; „[...] koku būdu buvo suderintas Sprendimas su tuo, kad pati Savivaldybė yra suderinusi ženklų įrengimą ir nurodo tai, jog Kiškių g. yra aklakelis (Kiškių g. užsibaigia ties žemės sklypu, esančiu Kiškių g. 7, Vilnius)“; „[...] kodėl iki šiol apie jokią sprendimą ir jo turinį nėra informuoti Kiškių g. gyventojai“ (pažymos 2.3 papunktis).

Savivaldybė, atsakydama į Pareiškėjo Prašymą ir Prašymą Nr. 2, 2024 m. rugsėjo 26 d. rašte, be kita ko, nurodė, kad Kiškių gatvė, vadovaujantis Savivaldybės tarybos sprendimu, yra įrašyta į Savivaldybės vietinės reikšmės kelių sąrašą; Savivaldybė, vadovaudamasi Vietos savivaldos įstatymo, Kelių įstatymo, Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo bei Techninių eismo reguliavimo priemonių įrengimo ir jų priežiūros aprašo nuostatomis (nurodė konkrečias teisės aktų nuostatas), įrengia ir (ar) išduoda leidimus įrengti technines eismo reguliavimo priemones (dviračių stovus, kelio ženklus, ženklinimą, stulpelius, kelio atitvarus, šviesoforus ir kt.) bendro naudojimo teritorijose, gatvėse ir kituose viešo naudojimo keliuose; kelio ženklų įrengimą (išmontavimą) pagal Kelių įstatymą iki 2023 m. sausio 1 d. privaloma buvo suderinti su policija, o po 2023 m. sausio 1 d. eismo priemonių (taip pat ir kelio ženklų) įrengimo (išmontavimo) nebereikia derinti su policija; sprendimas dėl Kelio ženklų išmontavimo Kiškių gatvėje priimtas atsižvelgus į pacituočių teisės aktų nuostatas; kelio ženklas „Aklakelis“ (KET Nr. 611), informuojantis apie kelio pabaigą, Kiškių g. nebuvo išmontuotas; pateikta atsakymo (priimto sprendimo) apskundimo tvarka (pažymos 5.1 papunktis).

Įvertinus Pareiškėjo Prašymo ir Prašymo Nr. 2 bei Savivaldybės 2024 m. rugsėjo 26 d. rašto turinį, konstatuotina, kad Savivaldybė nurodė teisės aktus, jų bendras nuostatas, kuriomis vadovaujantis buvo sprendžiamas klausimas dėl Kelio ženklų, įrengtų Kiškių gatvėje, išmontavimo; paaiškino, jog sprendimas dėl Kelio ženklų įrengimo (išmontavimo) neturi būti derinamas su policija; nurodė pateikto atsakymo (priimto sprendimo) apskundimo tvarką.

Tačiau Seimo kontrolierė atkreipia dėmesį į tai, kad Savivaldybė 2024 m. rugsėjo 26 d. rašte nenurodė konkrečių sprendimo dėl Kelio ženklų išmontavimo priėmimo motyvų (argumentų) bei aplinkybių, nepaaiškino, dėl kokių priežasčių Kiškių gatvės gyventojai nebuvo informuoti apie Kelio ženklų išmontavimą. Pareiškėjui taip ir nebuvo paaiškinta, dėl kokių priežasčių ir kuo vadovaujantis, išnaginėjus 2024 m. kovo 24 d. skundą, nagrinėjamu atveju buvo priimtas sprendimas išmontuoti Kelio ženklus, nenurodyta, ar buvo nustatytos aplinkybės, kurių Savivaldybė nežinojo, kai buvo išduotas Leidimas

Pareiškėjui įsirengti Kelio ženklus, ar buvo nustatytas Kelio ženklų įsirengimo neteisėtumo faktas, ar atsirado kitų priežasčių, kurioms esant anksčiau išduotas Leidimas galėtų būti panaikintas.

Pažymėtina, kad tiek Savivaldybei išduodant Leidimą (2010 metais; pažymos 2.1 papunktis), tiek šiuo metu galioja tos pačios Techninių eismo reguliavimo priemonių įrengimo ir jų priežiūros aprašo 11 ir 12 punktų nuostatos, kurios nustato tvarką, kuria privalo vadovautis fiziniai ir juridiniai asmenys, pageidaujantys savo lėšomis įsirengti technines eismo reguliavimo priemones bendrojo naudojimo teritorijoje (pažymos 7.3 papunktis). KŽIT įsigaliojo 2012 m. gegužės 1 d. (pažymos 7.2 papunktis), t. y. iki Savivaldybei išduodant Leidimą.

Šiame kontekste paminėtina, kad iš Savivaldybės tyrimo metu pateiktos informacijos matyti, jog Savivaldybė nuosekliai laikosi pozicijos mažinti perteklinių techninių eismo reguliavimo priemonių bei perteklinių eismo ribojimų skaičių gatvėse, bendrojo naudojimo teritorijose, be kita ko, ir tam, kad jos būtų prieinamos visiems asmenims (panaikinti ne tik Pareiškėjo nurodytoje Gatvėje buvę motorinių transporto priemonių eismą draudžiantys kelio ženklai). Pažymėtina, jog Savivaldybė turi teisės aktuose nustatytus įgaliojimus tai daryti, be kita ko, siekdama, kad draudžiamieji kelio ženklai būtų naudojami tik tada, kai jie yra būtini saugiam eismui organizuoti arba aplinkai apsaugoti ir kad jie nebūtų naudojami nepagrįstai draudžiant ar apribojant eismą. Pažymėtina ir tai, kad Gatvės, kuri baigiasi akligatviu, gyventojų interesai turėti ramesnę aplinką negali būti iškeliami virš ar priešpriešinami visų asmenų, norinčių naudotis Savivaldybei nuosavybės teise priklausančia gatve, bendro naudojimo teritorija, interesams.

Vis dėlto, atkreiptinas dėmesys, kad Savivaldybė, savo kompetencijos ribose priimdama sprendimus, kurie turi tiesioginį poveikį gatvės gyventojams, ypač tais atvejais, kai dėl anksčiau priimtų Savivaldybės sprendimų (kaip antai, išduotas Leidimas įsirengti motorinių transporto priemonių eismą draudžiantį kelio ženklą bendrojo naudojimo teritorijoje), kurie nebuvo pripažinti neteisėtais, gyventojai galėtų turėti teisėtų lūkesčių, jog jų gyvenimo sąlygos, reguliuojant jas Kelio ženklais, nesikeis, turi laikytis iš gero viešojo administravimo principo kylančių imperatyvų, teisinio tikrumo ir aiškumo reikalavimų, be kita ko, pirmiausia nurodyti tinkamas priežastis (kaip antai, tai, kad gatvės, bendrojo naudojimo teritorijos turi būti prieinamos visiems, ar siekiant išvengti nepagrįstų eismo apribojimų ar draudimų) bei informuoti gyventojus apie situacijos pasikeitimą, turintį jiems pasekmių (padidėja eismas gatvėje).

Paminėtina ir tai, kad susirašinėjimo elektroniniais laiškais su Pareiškėju metu vienas iš Savivaldybės darbuotojų priimtą sprendimą dėl Kelio ženklų išmontavimo motyvavo vizualinės taršos mažinimu keliuose. Vis tik Savivaldybės darbuotojo pateiktas paaiškinimas elektroniniame laiške, jog šiuo atveju draudžiamieji Kelio ženklai, kurie buvo įrengti pagal išduotą Leidimą, buvo išmontuoti, siekiant mažinti vizualinę taršą, vertintinas kritiškai, nes, kaip nurodyta KŽIT 7 punkte, vizualinės taršos mažinimu siekiama, kad nebūtų atitrauktas transporto priemonių vairuotojų dėmesys nuo eismo situacijos stebėjimo ir transporto priemonės valdymo, tačiau Savivaldybė nepaaiškino, ar toje vietoje, kurioje panaikinti draudžiamieji Kelio ženklai, eismas yra intensyvus ir papildomi Kelio ženklai galėtų turėti poveikį eismo saugumui.

Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad Savivaldybė, 2024 m. rugsėjo 26 d. rašte nenurodžiusi sprendimo dėl Kelio ženklų išmontavimo priėmimo motyvų (argumentų) ir nepaaiškinusi, dėl kokių priežasčių Kiškių gatvės gyventojai nebuvo informuoti apie Kelio ženklų išmontavimą, Pareiškėjo Prašymo ir Prašymo Nr. 2 nagrinėjimo metu nesivadovavo Viešojo administravimo įstatyme įtvirtintu išsamumo principu bei šio įstatymo 10 straipsnio 5 dalies 6 punktu, nustatančiu, kad administraciniame sprendime turi būti nurodyti sprendimo priėmimo motyvai.

Pažymėtina ir tai, kad Savivaldybė savo veikloje privalo vadovautis skaidrumo principu, kuris, kaip yra konstatavęs Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, be kita ko, užtikrina, kad viešojo administravimo subjekto priimami sprendimai būtų pagrįsti, aiškūs, kad juos, iškilus reikalui, būtų galima racionaliai motyvuoti, o asmenys turėtų galimybę tuos sprendimus nustatyta tvarka ginčyti. Taip pat – gero administravimo principu, kuriuo įgyvendinama Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta nuostata, jog visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms (pažymos 8.1 papunktis).

Skundo tyrimo metu Savivaldybė nurodė, kad teisės aktai jai nenustato pareigos informuoti gyventojus apie visus eismo organizavimo pakeitimus (pažymos 5.2 papunktis). Įvertinusi tai, jog Kelio ženklai Kiškių g. buvo įrengti gavus Savivaldybės Leidimą (pažymos 2.1 papunktis), Seimo kontrolierė pažymi, kad Savivaldybė, vadovaudamasi pirmiau minėtais skaidrumo ir gero viešojo administravimo principais, turėjo imtis veiksmų ir informuoti Kiškių g. gyventojus apie priimtą sprendimą išmontuoti Kelio ženklus.

11. Atsižvelgus į tai, kad Savivaldybė:

11.1. Pareiškėjo Prašymo ir Prašymo Nr. 2 nagrinėjimo metu nesivadovavo Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 4 dalies nuostatomis, nes: atsakymą į Pareiškėjo Prašymą pateikė praėjus daugiau nei 4 mėnesiams, o į Prašymą Nr. 2 – daugiau nei 2 mėnesiams nuo šių prašymų gavimo Savivaldybėje, nors turėjo pateikti per 20 darbo dienų nuo jų gavimo; Pareiškėjas nebuvo informuotas apie minėtų prašymų nagrinėjimo terminų pratęsimą (pažymos 10.3 papunktis);

11.2. 2024 m. rugsėjo 26 d. rašte nurodė sprendimo išmontuoti Kelio ženklus Kiškių gatvėje priėmimo argumentų (motyvų), t. y. nesivadovavo Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 5 dalies 6 punktu, nustatančiu, kad administraciniame sprendime turi būti nurodyti administracinio sprendimo priėmimo motyvai (pažymos 10.4 papunktis);

11.3. 2024 m. rugsėjo 26 d. rašte pateikė informaciją ne dėl visų Pareiškėjo klausimų (pvz., nepaaiškino, dėl kokių priežasčių Kiškių gatvės gyventojai nebuvo informuoti apie Kelio ženklų išmontavimą), t. y. nesivadovavo Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 5 punkte įtvirtintu išsamumo principu (pažymos 10.4 papunktis),

Skundas dėl Savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant Pareiškėjo prašymus dėl kelio ženklų išmontavimo, pripažintinas pagrįstu.

Dėl teisinio reglamentavimo tobulinimo

12. Apibendrinus Skundo tyrimo metu gautą informaciją, teisės aktų nuostatas, pacituotas pažymos 6–7 punktuose, konstatuotina:

12.1. Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 6 ir 7 punktuose įtvirtinti: aiškumo principas, reiškiantis, kad teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti logiškas, nuoseklus, glaustas, suprantamas, tikslus, aiškus ir nedviprasmiškas; sistemiškumo principas, reiškiantis, kad teisės normos turi derėti tarpusavyje, žemesnės teisinės galios teisės aktai neturi prieštarauti aukštesnės teisinės galios teisės aktams; įstatymo įgyvendinamieji teisės aktai turi būti rengiami ir priimami taip, kad įsigaliojusių kartu su įstatymu ar atskiromis jo nuostatomis, kurias šie teisės aktai įgyvendina (pažymos 6.6 papunktis).

12.2. Nuo 2023 m. sausio 1 d. galiojanti Kelių įstatymo 13 straipsnio 1 dalis reglamentuoja, kad technines eismo reguliavimo priemonės valstybinės reikšmės keliuose, suderinus su akcine bendrove „Lietuvos automobilių kelių direkcija“, o kituose keliuose – su savivaldybės institucija, jos įgaliota įstaiga ar įmone, įrengia kelius prižiūrinčios įmonės (pažymos 6.4 papunktis).

Seimo kontrolierė atkreipia Savivaldybės dėmesį į tai, kad šiuo metu galiojančio Techninių eismo reguliavimo priemonių įrengimo ir jų priežiūros aprašo:

- 5 punkte reglamentuojama, jog Savivaldybės teritorijos gatvėse ar bendrojo naudojimo teritorijose, kuriose žemės sklypai nesuformuoti, techninių eismo reguliavimo priemonių įrengimo schema ar projektas turi būti suderintas ne tik su Savivaldybės atsakingu administracijos padaliniu, bet ir su Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Kelių policijos valdyba;

-12 punktas nustato, kokias stacionarias technines eismo reguliavimo priemones gali įsirengti fiziniai ir juridiniai asmenys bendro naudojimo teritorijoje savo lėšomis pagal išduotą ir suderintą su Savivaldybės atsakingu padaliniu ir Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Kelių policijos valdyba schema;

- 44 punkte nustatyta, kad Savivaldybės atsakingas administracijos padalinys rengia pasitarimus kartu su Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Kelių policijos valdyba dėl eismo organizavimo Vilniaus mieste, derina eismo organizavimo pakeitimo projektus ir schemas, išduoda leidimus fiziniams ir juridiniams asmenims dėl laikinų ar stacionarių kelio ženklų įsirengimo (pažymos 7.3 papunktis).

Taigi, šiuo metu galiojančios Techninių eismo reguliavimo priemonių įrengimo ir jų priežiūros aprašo nuostatos vis dar reglamentuoja, kad minėtų priemonių įrengimo schema ar projektas turi būti suderintas su policija, nors tai, kad nuo 2023 m. sausio 1 d. techninių eismo reguliavimo priemonių įrengimo nereikia derinti su policija, Skundo tyrimo metu nurodė ir Savivaldybė (pažymos 5.1 papunktis).

12.3. Techninių eismo reguliavimo priemonių įrengimo ir jų priežiūros aprašas reglamentuoja techninių eismo reguliavimo priemonių planavimą, įrengimą ir priežiūrą Vilniaus mieste. Tačiau minėto aprašo nuostatos nereglamentuoja, kaip ir kokia tvarka yra sprendžiami klausimai dėl kelio ženklų, kurie įrengti Savivaldybei išdavus leidimą (kai leidimas išduotas įvertinus asmens prašymą, o kelio ženklas įrengtas privačiomis lėšomis), išmontavimo (pvz., ar yra (turi būti) priimamas sprendimas dėl Savivaldybės išduoto leidimo įrengti kelio ženklą panaikinimo; kas jį turėtų priimti, kokiais kriterijais vadovaujantis toks sprendimas galėtų būti priimamas, kaip apie tai turėtų būti informuojami asmenys, kurių prašymu buvo išduotas leidimas įsirengti kelio ženklus ir pan.).

Seimo kontrolierė atkreipia dėmesį į tai, kad teismų praktikoje akcentuojama, jog teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio tikrumo ir teisinio saugumo principai suponuoja valstybės pareigą užtikrinti teisinio reguliavimo tikrumą ir stabilumą, apsaugoti asmenų teises, gerbti teisėtus interesus ir teisėtus lūkesčius (pažymos 8.3 papunktis). Vadovaujantis šiais principais, asmuo, kuris teisėtai įsirengė kelio ženklą, gavęs savivaldybės leidimą ir panaudojęs savo lėšas, turi pagrįstą lūkestį tikėtis, kad savivaldybės leidimas nebus panaikintas ar pakeistas be aiškios, skaidrios ir teisiškai reglamentuotos procedūros. Nesant nustatytos procedūros ar aiškių kriterijų dėl kelio ženklų išmontavimo, asmeniui pagrįstai kyla klausimų dėl savivaldybės priimtų sprendimų (Skunde aptariamu atveju – dėl Savivaldybės sprendimo išmontuoti Kelio ženklus) teisėtumo ir pagrįstumo.

13. Įvertinus tai, kas išdėstyta pirmiau, Seimo kontrolierė Savivaldybei rekomenduoja apsvarstyti galimybę:

- pakeisti (panaikinti) Techninių eismo reguliavimo priemonių įrengimo ir jų priežiūros aprašo nuostatas, neatitinkančias Kelių įstatymo nuostatų tiek, kiek šio aprašo nuostatomis vis dar reglamentuojama, kad minėtų priemonių įrengimo schema ar projektas turi būti suderintas su policija;

- reglamentuoti tvarką, kuria vadovaujantis būtų priimami sprendimai ir informuojami asmenys dėl kelio ženklų, įrengtų Savivaldybės leidimu (kai leidimas išduotas įvertinus asmens prašymą, o kelio ženklas įrengtas privačiomis lėšomis), išmontavimo.

SEIMO KONTROLIERĖS SPRENDIMAI

14. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia [redacted] skundą dėl Vilniaus miesto savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant Pareiškėjo prašymus dėl kelio ženklų išmontavimo, pripažinti pagrįstu.

15. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia Tyrimo dalį dėl teisinio reglamentavimo tobulinimo pripažinti pagrįsta.

SEIMO KONTROLIERĖS REKOMENDACIJOS

16. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 8, 14, 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė Vilniaus miesto savivaldybės merui rekomenduoja:

16.1. atkreipti dėmesį į tai, kad Vilniaus miesto savivaldybės administracijos pareigūnai Pareiškėjo Prašymo ir Prašymo Nr. 2 nagrinėjimo metu nesivadovavo Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 5 punkto, 10 straipsnio 4 dalies ir 5 dalies 6 punkto nuostatomis (pažymos 11 punktas) ir imtis priemonių, kad ateityje minėti pažeidimai nesikartotų;

16.2. pakartotinai išnagrinėti Pareiškėjo 2024 m. liepos 4 d. prašymą (Prašymas Nr. 2) bei pateikti Pareiškėjui motyvuotą (argumentuotą) atsakymą;

16.3. įvertinti šios pažymos 12, 13 punktuose pateiktą informaciją ir spręsti klausimą dėl Techninių eismo reguliavimo priemonių įrengimo ir jų priežiūros aprašo ir (ar) kitų teisės aktų pakeitimo (papildymo).

Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.

Apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus prašoma informuoti Pareiškėją ir Seimo kontrolierę (rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus ir juos pagrindžiančius dokumentus Seimo kontrolieriui pateikti per E. pristatymo informacinę sistemą ar el. p. ombuds@lrski.lt).

Seimo kontrolierė

Jolita Miliuvienė